

НАЙДАВНІШІ РЕЄСТРИ ДОКУМЕНТІВ АРХІВУ КНЯЗІВ ОСТРОЗЬКИХ

Князі Острозькі становили свого часу наймогутнішу групу української знаті. Нагромадження ними розлогих володінь супроводжувалося формуванням великого архіву. Внаслідок переривання наприкінці другого десятиліття XVII ст. чоловічих ліній роду зібрані документи услід за маєтками потрапили до інших родів. Частина дійшла до нас як складова документальної спадщини Замойських, Любомирських і князів Сангушків, але чимало їх загубилося. У зв'язку з цим неабияку вагу мають збережені переліки документів. Найдавніші з таких списків містяться у двох листах Василя Костянтиновича Острозького 1541 р., відомих нам за записами в книгах Руської метрики видимусів Стефана Баторія 1583 р., що посвідчували автентичність¹ видимусів² королеви Анни з текстами цих актів. Завдання автора полягає в тому, щоб з'ясувати обставини появи згаданих листів і видимусів, увести ці історичні джерела в науковий обіг та реконструювати частину архіву Острозьких у 40—90-х роках XVI ст.

Смерть Костянтина Івановича Острозького († бл. 15. 08. 1530) започаткувала в його родині тривалу боротьбу за спадщину. Спершу вона точилася між удовою покійного Олександрою зі Слуцьких та старшим сином Іллею Костянтиновичем, а пізніше — між удовою останнього Беатою з Костелецьких та молодшим сином Василем Костянтиновичем. Родовий архів був у цій „війні своїх зі своїми“ не тільки засобом, але й однією з поважних цілей.

За скаргою князя Юрія Слуцького, брата овдової княгині Острозької, поїхавши з останками батька до Києва, Ілля Костянтинович на слав звідти на замок Турів сто вершників, які відібрали в мачухи різні речі та привілеї і тестамент покійного чоловіка, запечатали все й передали на зберігання тамтешньому намісникові. У листі з цього приводу,

¹ Про поняття автентичности див.: Каштанов С. М. О подлинности и достоверности актовых источников // О подлинности и достоверности исторического источника.— Казань, 1991.— С. 24—33.

² Видимусом називали акт, що містив повну копію іншого документа, автентичність якого він посвідчував (Каштанов С. М. Современные принципы издания латинских грамот (часть пятая) // Археографический ежегодник за 1987 год.— Москва, 1988.— С. 35).

датованому 5 жовтня 1530 р., король Сигізмунд I велів князю повернутися забране в присутності направленого до нього дворянина³.

За вироком монарха, винесеним 3 лютого 1531 р., Ілля Костянтинович мав віддати мачусі записані їй батьком замок Турів із волостями, двори Тарасово, Сатийів і Крупа та взяті в борг коштовності⁴. Тим часом виявилось, що подарований Костянтином Івановичем другій дружині двір Словенсько становить спадщину першої, якій він, очевидно, теж записував це надбання; на замку Турів перша дружина також мала віно, суму якого друга не сплатила синові й спадкоємцю своєї попередниці; і на дворах Тарасово й Крупа тяжіли записи на користь першої дружини. Тому 20 березня 1531 р. король присудив ці володіння пасинкові княгині Острозької, відвівши їй натомість маєтки Здител та Охоново⁵.

Оскільки новий вирок не примирив сторін, 1 серпня 1531 р. великий князь ще раз розглянув спір⁶. Із дозволу монарха, крім панів ради Великого князівства, Острозькі вибрали по дві особи з панів ради Польського королівства, щоб „кождую сторону во всем добре осмотрети“. Комісари привели Іллю Костянтиновича і його мачуху „ку слушному еднаню“, після чого ті стали перед великим князем і віддалися на його суд під загрозою штрафу 10 000 кін грошів за порушення вироку⁷. Не вдаючись у подробиці остаточного рішення монарха, які не мають прямого стосунку до предмета нашого розгляду, зазначимо, що воно задовольнило, нарешті, Острозьких. Після оголошення вироку вони уклали угоду про порядок його виконання⁸, і після її здійснення на кілька літ у родині запанував спокій.

16 серпня 1539 р. Ілля Острозький склав тестамент⁹, а через три дні його не стало¹⁰. 23 вересня на клопотання передчасно овдової дружини князя Беати з Костельця, що фігуруватиме далі в документах як княгиня Ілліна, монарх підтвердив їй заповіт чоловіка¹¹, а наприкінці року вдова народила дочку Гальшку, на яку перейшли права її батька на маєтки.

Смерть старшого з Острозьких начебто відкрила перед його мачухою і братом шлях до спадщини Костянтина Івановича, але княгиня Ілліна взяла в канцелярії монарха листи, в яких за нею було визнано право протягом року й шести тижнів розпоряджатися всіма маєтками

³ Акты, относящиеся к истории Южной и Западной России, собранные и изданные Археологическою комиссиею (далі — АЮЗР).— Санкт-Петербург, 1863.— Т. 1.— С. 78—79.

⁴ Wolff J. Kniaziowie litewsko-ruscy od końca czternastego wieku.— Warszawa, 1895.— S. 351.

⁵ Там само.

⁶ Lietuvos Metrika (далі — LM).— Vilnius, 2002.— Kn. 15: (1528—1538): Užrašymų kn. 15/ Parengė A. Dubonis.— P. 135—137.

⁷ Archiwum książąt Sanguszków w Sławucie (далі — AS) / Wyd. przez B. Gorczaka.— Lwów, 1890.— Т. III: 1432—1534.— S. 385—387.

⁸ LM.— Kn. 15.— P. 137—138. 17 січня 1532 р. монарх писав комісарам, щоб прискорили виконання вироку (Там само.— P. 143—145).

⁹ AS.— Lwów, 1890.— Т. IV: 1535—1547.— S. 206—209.

¹⁰ Przewdziecki A. Jagiellonki polskie w XVI wieku: Obrazy rodziny i dworu Zygmunta I i Zygmunta Augusta królów polskich.— Kraków, 1868.— Т. 2.— S. 59.

¹¹ AS.— Т. IV.— S. 206—209.

ми, що перебували раніше в руках чоловіка, та „описано, абы князь(ъ) Василей в отчизну свою не вѣзѣждчалъ и ничимъ се в то не вступовал“ під загрозою штрафу 10 000 кп грошів. Олександра Острозька поскаржилася монархові, що вдова пасинка незаконно отримала ці листи, і зажадала допуску її сина до батькової спадщини та передачі йому родових пергаментів і паперів. За вироком, винесеним 3 вересня 1540 р., король Сигізмунд I наклав на маєтки секвестр і звелів Острозьким представити йому документи, необхідні для належного вивчення справи¹². Після передання їх 150 із них вписали у збірник копій, який згодом отримав назву „*Minimenta ducum in Ostrog*“ і його завізувала своїми підписами королева Бона. Найдавнішим з актів цього копіарія був лист Федота, Семена й Лазаря Любартовичів князю Федорові Даниловичу першої половини 80-х років XIV ст., а найпізнішим — згадане підтвердження тестаменту Іллі Костянтинівича¹³.

У наступному вирокі, винесеному 11 січня 1541 р., великий князь скасував заповіт Іллі Острозького, але залишив його вдові третину маєтків, записану їй у великій сумі грошей, а до повноліття дочки — ще й дві третини материзни покійного чоловіка (третина належала їй за листом на віно) з умовою збору доходів із цих володінь під наглядом його представників. Оскільки Олександра Острозька пред'явила лист чоловіка, за яким повноліття її сина мало настати, „кгда он петнадцати лет дорастет“, і заявила, що на Громницю* він досягне вже цього віку, монарх визнав Василя Костянтинівича дорослим і звелів поділити між ним і Гальшкою Іллівною спадщину його батька, правда, тільки на час до повноліття племінниці, а також присудив юному князю Острозькому всі документи; вдова його брата мала отримати натомість копії пергаментів і паперів на материзну свого чоловіка. Спирні маєтки Степань, Рівне, Сатийів і Хлапотин, які князь Василь вимагав поділити як батькову спадщину, а княгиня Беата — віддати їй як володіння чоловіка, до яких його брат не має стосунку, за згодою сторін монарх залишив під секвестром „до зуполных панов рад“. Василь Костянтинівич просив ще передати йому до повноліття Гальшки Іллівни дві третини всієї спадщини її батька (третина перебувала в руках удови), та оскільки княгиня Ілліна категорично заперечила, ця частина володінь поки що теж залишилася під секвестром¹⁴.

3 лютого 1541 р. Василь Костянтинівич видав у Вільні вдові брата Іллі два листи з переліками отриманих ним від монарха документів на маєтки, які залишилися після його батька¹⁵. Обидва акти закінчувалися клаузулою: „Где жъ тыѣ всѣ листы, яко жъ вишеи естъ вписано, штъ гсбра корола его милости сполна в тои личъбе мене дошли. А па маю их

¹² LM.— Vilnius, 2007.— [Kn. 231]: (1540—1543): 12-oji Teismų bylą kn. / Parengė I. Valikonytė, N. Šlimienė, S. Viskantaitė-Saviščeviene, L. Steponavičienė.— P. 43—45.

¹³ Radziwiński Z. L. Przedmowa // AS / Wyd. nakładem właściciela pod kier. Z. L. Radziwińskiego przy współudziale P. Skobielskiego i B. Gorczaka.— Lwów, 1887.— T. 1: 1366—1506.— S. VII.

* Свято Стрітення, яке припадало на 2 лютого за юліанським календарем.

¹⁴ LM.— [Kn. 231].— P. 58—65.

¹⁵ Российский государственный архив древних актов. Москва (далі — РГАДА. Москва), ф. 389 (Литовская метрика), оп. 1, кн. 196, л. 206—208 об., 210 об.—212.

в целости и в доброй шпатрѣности, ничимъ не шшкочиваючи, в себе мѣти и ихъ ховати водле выроку его мѣсти гбѣрского до тыхъ часовъ, поки братанка моя, дочѣка кнѣзя Илина, летъ зуполныхъ доростет. И на взятые шныхъ листовъ и привилѣевъ, которые мене штъ гсбѣра короля его мѣсти дошли, даю невестце моеи кнегини Ильиной сесъ мои листъ з моею печатью“¹⁶.

Наприкінці весни 1541 р. призначена монархом комісія під наглядом маршалка Волинської землі і володимирського старости Федора Сангушковича поділила маєтки Острозьких¹⁷, та оскільки результати її зусиль не задовольнили сторін, наприкінці серпня вони знову стали перед монархом. Одним із вузлових питань нової судової тяганини стало звинувачення вдови Іллі Костянтинівича в тому, що вона приховала частину документів на володіння князів Острозьких, розгляд якого закінчився декретом із зобов'язанням княгині Ілліної до відповідної присяги¹⁸. За згодою сторін монарх передав спір на компромісарський суд панів ради. За вироком останніх, винесеним 20 грудня 1541 р., Василь Костянтинівич отримав замки Дубно, Дорогобуж і Здител, Звягельську волость та двори Крупа й Здовбиця, а вдова й дочка його брата — замки Острог, Полоний, Красилів і Чуднів із волостями, двори Новостваці й Гури та будинок у Вільні¹⁹.

Від 30 січня до 6 лютого 1542 р. дворянин Ян Лютомирський і волинський шляхтич Семен Бабинський, перший з яких представляв інтереси вдови Іллі Костянтинівича, а другий — Василя Костянтинівича, передали княгині Ілліній замок і місто Острог та волость²⁰. 12 травня 1542 р. на клопотання Беати з Костелецьких кременецький староста Станіслав Фальчевський, луцький ключник Петро Загорівський і заданий Ян Лютомирський виділили їй третину отчини покійного чоловіка, на якій він гарантував свого часу оправу віна з привінком (третину материзни вона отримала раніше, а решту її тримала як опікунка дочки), замок Острог із містом і частиною волости, а дочці залишили частину доходів із міста Острога, частину волости Острозького замку та замки Полоний, Красилів і Чуднів із належними до них поселеннями²¹.

Спірні замки Рівне, Степань, Сатийів і Хлапотин із підпорядкованими їм округами за згодою сторін залишилися під секвестром, який на вимогу кременецького старости Станіслава Фальчевського поширили також на Кузьминську волость (через наявність у ній маєтків зем'ян підпорядкованого йому повіту)²². Король Сигізмунд I передав ці володіння королеві Боні, і та призначила в них своїх урядників²³. На остаточ-

¹⁶ Див. Додатки.

¹⁷ 29 травня 1541 р. монарх надіслав Федорові Сангушковичу лист із подякою комісарам за те, що „тыи доуки частокротныи, которыи от них до нас были допусканы, вже [...] застановили, а реч посполитую тым успособили“ (AS.— Т. IV.— S. 291—292).

¹⁸ LM.— [Кн. 231].— Р. 131—135.

¹⁹ Там само.— Р. 175—179.

²⁰ Описи Острожчини другої половини XVI — першої половини XVII століття / Упоряд. В. Атаманенко.— Київ; Острог; Нью-Йорк, 2004.— С. 17—29.

²¹ Там само.— С. 30—37.

²² АЮЗР.— Т. 1.— С. 121.

²³ Під час ревізії 1545 р. у Великому земському містку Луцького замку була занебана „городня королевои ее мѣти з Ровного“ (Литовська метрика / Підгот. В. Кравченко.—

не вирішення долі секвестрованих володінь Острозьким довелося чекати майже п'ять років.

У жовтні 1546 р. король Сигізмунд II Август і пани ради розглянули у Вільні п'ять справ між Василем Костянтиновичем і княгинею Ілліною за Степань²⁴, Кузьминську волость²⁵, Сатий²⁶, Хлапотин²⁷ і Рівне²⁸. Замки Сатий, Хлапотин і Рівне з усіма належними до них поселеннями й землями віддали вдові й дочці Іллі Острозького, а Степанську й Кузьминську волості присудили поділити між сторонами на рівні частини. У записі про розгляд справи за Степань зазначено, що головні листи й привілеї на цей комплекс володінь присудили віддати князю Василі, а княгині Беаті і її дочці зняти з них копії, які називаються видимусами.

Залишившись без документів на маєтки, які походили з отчини покійного чоловіка, у середині 1540-х років Беата з Костелецьких виклопотала в монарха видимуси найголовніших із них.

Після поділу спадщини Костянтина Острозького доля його внучки складалася так, що вона не змогла ні поділити зі своїм дядьком родовий архів, ані виклопотати документи, які стосувалися материзни її батька й зберігалися, очевидно, у королівській скарбниці. На початку вересня 1553 р. князь Дмитро Сангушко разом із Василем Костянтиновичем приїхав в Острог, силоміць узяв із Гальшкою Ілліною шлюб і втік із нею за межі Великого князівства, а на початку лютого наступного року загинув у чеському місті Яромир. У першій половині 1555 р. за наказом короля Сигізмунда II Августа, всупереч волі матері юну вдову видали заміж за бжесько-куявського воєводу Лукаша з Гурки. Заховавши із дочкою в домініканському монастирі у Львові, у квітні 1559 р. Беата видала її заміж за князя Семена Слуцького, якому переписала свої права на маєтки чоловіка²⁹, та через кілька днів після шлюбу львівський староста відібрав князівну в матері й передав Гурці, а той вивіз її в Познанське воєводство³⁰.

Зазнавши в боротьбі з нав'язаним зятем поразки, для посилення своїх позицій 12 квітня 1564 р. Беата з Костельця вийшла заміж за значно молодшого від неї Ольбрахта Ласького, вельможу-авантюриста, який мав молдавський престолом³¹, а 6 квітня наступного року відступила йому свої права на спадщину першого чоловіка³². Збираючись у похід за молдавський престіл, 27 вересня 1570 р. Ласький передав отримане від дружини майно королю Сигізмундові II Августу і його нащад-

К., 2005.— Кн. 561: Ревізії українських замків 1545 року.— С. 152); державцем Рівного став князь Василь Курцевич (Там само.— С. 122; AS.— Т. IV.— С. 498, 500); державцем Степаня у квітні 1546 р. був князь Федір Вишневецький (AS.— Т. IV.— С. 449).

²⁴ РГАДА. Москва, ф. 389, оп. 1, кн. 29, л. 14 об.—19 об.

²⁵ АЮЗР.— Т. 1.— С. 120—123.

²⁶ РГАДА. Москва, ф. 389, оп. 1, кн. 29, л. 23—26.

²⁷ AS.— Т. IV.— С. 517—518.

²⁸ РГАДА. Москва, ф. 389, оп. 1, кн. 29, л. 27 об.—29 об.

²⁹ Przewdziecki A. Jagiellonki polskie...— Т. 2.— С. 135—136.

³⁰ Wolff J. Książowie litewsko-ruscy...— С. 355.

³¹ Żelewski R. Łaska 1 v. Ostrogska z Kościeleckich Beata // Polski Słownik Biograficzny.— Wrocław; Warszawa; Kraków, 1973.— Т. 18.— С. 223.

³² Теодорович Н. И. Историко-статистическое описание церквей и приходов Волынской епархии.— Почаев, 1889.— Т. 2: Уезды Ровенский, Острожский и Дубенский.— С. 424.

кам³³. Унаслідок цього до скарбниці монарха потрапили, очевидно, і зібрані колишньою княгинею Острозькою документи, у тому числі й згадані листи Василя Костянтиновича 1541 р. та видимуси привілеїв, які вона виклопотала в 1540-х роках. Після смерти короля († 7. 07. 1572) особисті його маєтки формально залишилися сестрам покійного Ядвізі, Анні й Катерині, старша з яких була одружена з одним із німецьких князів, молодша — зі шведським королем, а середуца — незаміжня.

У січні 1573 р. Гальшка Іллівна овдовіла і невдовзі у супроводі двоюрідного брата Януша приїхала до Дубна. Поява князівни підштовхнула Василя Костянтиновича (що послуговувався вже ім'ям Костянтин) до боротьби за спадщину брата Іллі, на яку він міг претендувати тепер як на володіння, що належали підопічній небозі. У своїх домаганнях князь зіткнувся з Ольбрахтом Лаським. Під час коронаційного сейму, скликаного в Кракові навесні 1574 р., той попросив новообраного короля Генріха Валуа повернути йому маєтки, які він „зверил“ королю Сигізмундові II Августу за певним „контрактом“, а Острозький зажадав віддати їх Гальшці Іллівні як спадщину її батька, яку вона отримала свого часу за поділом із ним, своїм дядьком, і після того нікому не передавала на жодному праві. Після перемовин сторони віддалися на волю короля. Розглянувши 7 квітня 1574 р. їхні аргументи, Генріх Валуа скасував записи Ласького на користь короля Сигізмунда II Августа як незаконні й велів передати спадщину Іллі Острозького його дочці, а за Лаським визнав записані йому дружиною оправу першого чоловіка на третині володінь (33 082 злоті) та борг останнього на маєтку Рівне (15 000 злотих). Після сплати цих грошей Галжбета Іллівна могла вступити у володіння батьковою спадщиною³⁴.

Щодо документів на маєтки монарх зазначив у вирoku, щоб князівні Острозькій віддали наявні в королівській скарбниці записи вітчима на користь попереднього короля³⁵. Інші документи опинилися у скарбниці Анни Ягеллонки, яка у травні 1576 р. вийшла заміж за семиградського воєводу Стефана Баторія і посіла разом із ним королівський престіл*.

16 березня 1579 р. Галжбета Острозька склала в Турові тестамент, в якому заповіла успадковані після батька маєтки, нікому ще не орендовані й не записані жодним правом, двоюрідним братам Янушу, Костянтину й Олександру Костянтиновичам, а також підтвердила дядькові та іншим особам листи на решту володінь, які записала раніше в певних сумах через неспроможність сплатити їм свої борги³⁶. 12 січня 1580 р. на клопотання Костянтина Костянтиновича королева Анна підтвердила Гальшці Іллівні відмову від усіх прав на маєтки роду Острозьких, що могли служити їй як спадкоємиці короля Сигізмунда II

³³ РГАДА. Москва, ф. 389, оп. 1, кн. 191, л. 115—141.

³⁴ Там само.— Кн. 194, л. 1—26 об.

³⁵ Там само.— Л. 9.

* На з'їзді під містом Єнджейовом у січні 1576 р., на якому залагоджувалися справи, пов'язані з коронацією Анни і Стефана Баторія, шляхта поставила вимогу, щоб майбутня королева зреклася спадщини короля Сигізмунда II Августа на користь держави, та це не завадило їй мати документи Острозьких.

³⁶ Заповіт княжни Гальшки Острозької 1579 р., березня 16 // Острозька давнина: Дослідження і матеріали.— Львів, 1995.— [Вип.] 1.— С. 110—111.

Августа за скасованими раніше записами Ласького³⁷, а 29 грудня 1582 р. його підопічної не було вже серед живих³⁸.

У зв'язку з набуттям прав на спадщину брата, а також претензіями на частину цих володінь з боку нащадків князя Юрія Івановича Дубровицького, який втратив її свого часу на користь Костянтина Івановича Острозького³⁹, Костянтин Костянтинович змушений був потурбуватися про документи. Під час вального сейму, який проходив у Варшаві восени 1582 р., князь зажадав видати йому якщо не оригінали, то хоча б видимуси листів, що зберігалися в скарбниці королеви. 23 листопада за новим календарем 1582 р. з дозволу чоловіка Анна Ягеллонка надала князю копії низки пергаментів. Судячи з того, що збереглося в архіві Замойських у Варшаві⁴⁰, це були видимуси родових документів, виклопотані Беатою з Костельця в середині 1540-х років⁴¹.

У той самий час документами з архіву Острозьких зацікавилися також троцький воєвода Стефан Андрійович та його небіж, брацлавський воєвода Януш Миколайович Збаразькі. Судячи з переліку видимусів 46 пергаментів, які отримали ці вельможі⁴², вони брали їх не для історії свого роду й не заради документального забезпечення своїх володінь, а з наміром виставити претензії на спадщину бабусі Іллі Острозького княгині Настасії Гольшанської, що походила з князів Несвідських / Збаразьких. Одну групу видимусів королева Анна видала їм 20 грудня 1582 р., а другу — 11 березня наступного року⁴³. 20 червня 1583 р. на клопотання Януша Миколайовича король Стефан Баторій видав свої видимуси пред'явлених листів з одночасним записом їх у книги коронної канцелярії. Серед пергаментів, отриманих Збаразькими 20 грудня 1582 р., були й видимуси листів троцького воєводича, князя Василя Костянтиновича Острозького 1541 р. вдові брата Іллі княгині Беаті Острозькій про отриманні від короля Сигізмунда I документи на маєтки, які залишилися після його батька⁴⁴.

Смерть Андрія Івановича († 1583) і Михайла Олександровича († 1584) Вишневецьких та Стефана Андрійовича Збаразького († 1585) і тривала перерва в роках Кременецького земського суду, зумовлена спочатку безкоролів'ям після смерті Стефана Баторія († 1586), а згодом неповнотою земського уряду, затягнули спір „Корибутового племені“ з Острозьким на кільканадцять літ. 19 лютого 1594 р. возний Кременецького повіту Григорій Гуляницький зізнав, що 16 січня запис у замок Колоден три „напоминальні“ листи Кременецького земського суду (Кос-

³⁷ Przewdziecki A. Jagiellonki polskie...— Т. 2.— С. 209—210.

³⁸ Там само.— Т. 5.— С. CLVII.

³⁹ Собчук В. Д. Степанська волость і її власники (до кінця 60-х років XVI ст.) // Наукові записки / Національний ун-т „Острозька академія“. Сер. Історичні науки.— Острого, 2011.— Вип. 18.— С. 25—26.

⁴⁰ 1620 р. Катерина Олександрівна Острозька, що доводилася Василю-Костянтинові внучкою, вийшла заміж за Томаша Замойського, а на початку наступного року внаслідок поділу із сестрами родових володінь отримала частину його спадщини, услід за якою згодом їй відійшли й відповідні документи (AS.— Т. III.— С. IX.— Przym. 3).

⁴¹ Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie, Archiwum Zamojskich, N 2876 (Akta Ostrogskich), k. 7—9, 11—13, 15—17, 19—20, 25, 27—31, 35—37.

⁴² Руська (Волинська метрика).— К., 2002.— С. 369—376.— № 107—152.

⁴³ Див., наприклад: РГАДА. Москва, ф. 389, оп. 1, кн. 196, л. 224 об.

⁴⁴ Там само.— Л. 206—208 об., 210 об.—212.

тянтиніві і його синам Янушу й Олександрю Острозьким та зятеві Криштофу і його синові Янушу Радивилам) за скаргою Януша Миколайовича, Петра й Стефана Владиславовичів, Барбари Стефанівни та Гальшки, Катерини, Маруші й Настасії Юрійвен Збараських за незаконне держання маєтку Івачів, записаного свого часу їхнім предком князем Семеном Васильовичем Збараським своїй дружині князівні Марії Михайлівні Степанській у сумі 100 кіп грошів чеської монети⁴⁵. Аналогічне нагадування того самого дня доставили також за скаргою князів Вишневецьких, Порицьких і Воронецьких за незаконне держання киявським воеводою і його родиною розташованих у Кременецькому повіті замків Колоден, Чернихів і Шульжинці з містами, волостями й фільварками, що належали їм „прирожоним“ правом після покійної Лукашевої Гурчиної Гальшки Іллянки (!) Острозької⁴⁶. Ймовірно, були й інші нагадування. Чи мали ці кроки якесь продовження, відомі нам джерела мовчать, але в будь-якому разі бажаних результатів ініціатори їх не дочекалися.

Нотатка про заповіт князя Солтана Збараського 1472 р. в сумарії архіву Острозьких 1594 р.⁴⁷ дає підстави думати, що наприкінці першої половини 90-х років XVI ст. документи, які зберігалися в скарбниці Анни Ягеллонки, перебували у Василя-Костянтина Костянтинівича, бо 1582 р. копію цього акта Збараські брали ще в королеви⁴⁸. Разом з іншими пергаментами й паперами в архів князя мали потрапити і його листи 1541 р. вдові брата Іллі з переліками документів на маєтку.

Загалом у листах, про які йдеться, перераховані 107 документів: 61 в одному й 46 у другому. Найдавніший із них — лист великого князя Федота Любартовича (№ 1 другого списку) — датується початком 80-х років XIV ст., а найпізніший — угода Іллі Острозького з князем Коширським (№ 43 другого списку) — серединою 30-х років XVI ст. 11 актів не відомі дослідникам (№ 3, 19, 25, 35—36, 40, 58—61 першого та № 18 другого списків), 1 знаний тільки за нотаткою в одному з інвентарів архіву Острозьких (№ 23 другого списку), а 5 ідентифікуються із сумнівами (№ 23—24 і 28 першого та № 31 і 35 другого списків).

У переліках бракує листа Владислава Ягайловича 1436 р. князю Андрушку з Острога на 100 гривень польської монети на дрогобицьких жупах⁴⁹ і листа вдови Василя Острозького княгині Огафії 1461 р. дочці Огрефині на села Новоставці й Іллін⁵⁰, тексти яких внесені в *Munimenta*

⁴⁵ Центральний державний історичний архів України у Києві, ф. 22 (Кременецький земський суд), оп. 1, кн. 9, арк. 84 зв.—85 зв.

⁴⁶ Там само.— Арк. 85 зв.—87.

⁴⁷ Biblioteka Uniwersytetu Warszawskiego, ręk. 425, s. 354 („List ks. Semena Zbaraskiego, w którym zapisuje po swej duszy na Grodku i na przysiołku Klementowa i Biechniu 200 kop Przczystej w pieczarze, a dziewczkom swym 200 kop i aby to bracia jego ks. Wasyl i Semen odłożyli do jego przyjazdu z Moskwy, a jeśli by nie wrócił, aby te imienia za swoje mieli, an. 6991“).

⁴⁸ РГАДА. Москва, ф. 389, оп. 1, кн. 195, л. 233.

⁴⁹ AS.— T. I.— S. 32—33 (за оригіналом із Бібліотеки ім. Оссолінських; копія в *Munimenta ducum in Ostrog*); Akta Grodzkie i Ziemskie z czasów Rzeczypospolitej Polskiej z Archiwum tak zwanego bernardyńskiego we Lwowie... (далі — AGZ).— Lwów, 1875.— T. V.— S. 81—82.

⁵⁰ AS.— T. I.— S. 53 (за *Munimenta ducum in Ostrog*). Обґрунтування дати див.: Там само.— S. 161.

dicunt in Ostrog; двох привілеїв Казимира Ягайловича князю Василеві Федоровичу Острозькому — на Лопатин, Красне й Тростянець у разі смерти князя Свидригайла (1443)⁵¹ та на двір Осташин (1446)⁵², згада-них у Литовській метриці; листа Казимира Ягайловича 1443 р. князю Василеві Острозькому з гарантією знову ув'язати його в Корець, який він відступив монархові на час, поки в Луцьку не сяде староста Казимира, до Кременця, відомого з Острозького сумарія та з копіарія актів князів Острозьких XVII ст.⁵³; привілею великого князя Олександра князям Михайлові й Костянтину Острозьким 1494 р. на Полонський повіт, видання якого впливає з листів монарха, адресованих підданам⁵⁴.

В архіві Острозьких могли бути документи Любарта Гедиміновича та дільчі листи синів і внуків Федора Даниловича, але їх не виявлено. Зберігався тільки лист Юрія Васильовича Острозького про продаж братові Івану своєї частини маєтку Іваня (№ 19 другого списку).

Переліки пергаментів і паперів дають підстави думати, що на час їх складання в архіві Острозьких не було невідомих нині актових документів, настільки важливих, що втрата їх могла зумовити істотні прогалини в наших знаннях про цей аристократичний рід.

Володимир СОБЧУК

ДОДАТКИ

1583. 06. 20. *Краків*

Король Речі Посполитої Стефан Баторій видає брацлавському воєводі князю Янушеві Збараському видимус листа, вписаного на його клопотання в книги коронної канцелярії

1582. 12. 20. *Варшава*

Польська королева Анна видає князям Збараським — троцькому воєводі Стефанові Андрійовичу і брацлавському воєводі Янушеві Миколайовичу — видимус листа, який зберігався в її скарбниці

1541. 02. 03, 14-го індикту. *Вільно*

Троцький воєводич князь Василь Костянтинівич Острозький видає вдові брата Іллі княгині Беаті Острозькій зізнання про отримані ним від короля Сигізмунда I документи на маєтки, які залишилися після його батька

РГАДА. Москва, ф. 389 (*Литовская метрика*), оп. 1, кн. 196, л. 206—208 об.

⁵¹ LM.— Vilnius, 1998.— Кн. 3: (1440—1498): Užrašymų kn. 3 / Parengė L. Anuzyte ir A. Baliulis.— P. 62.

⁵² Там само.— P. 54.

⁵³ AS.— Т. III.— S. 3 (перест за Острозьким сумарієм); Halecki O. Ostatnie lata Świdrygiełły i sprawa wołyńska za Kazimierza Jagiellończyka.— Kraków, 1915.— S. 52.— Przur. 1 (текст у перекладі польською мовою за дипломатарієм князів Острозьких XVII ст.).

⁵⁴ AS.— Т. I.— S. 143—144 (за оригіналами з Бібліотеки ім. Осолінських).

[Арк. 206] Справы, зъ скарбу королевоє еє мѣсти выданые ꙗну воеводе браславскому и участником его

Сознанє кнѣза воеводы киевского*, которые листы зъ скарбу короля его милости Жикгимонта Августа взял

Стефанъ, Божою милостыю корол полскии, великии кнѣз литовскии, рѣскии, прускии, мазовецкии, жомойтскии, киевскии, волынскии, подласкии, ифлантскии, кнѣже седмикгородское и иных.

Ўзнаимуем тым ꙗшимъ листомъ всимъ вобец и кождому зоособна, кому будеть потреба того ведати албо слышати, нинешним и на потом будучим, ижъ, постановившиса перед нами у книгъ канѣцеларыи нашеє коронное, велможныи Мнушь Корибутовичъ кнѣжа Збараское, воевода браславскии, староста кременецкии и пиньскии, покладал листъ препись королевоє еє мѣсти Ганны, ꙗнеє малжонъки ꙗшоє, где єсть выписано право с привилевъ, которые въ скарбе еє коро[Арк. 206 зв.]левское мѣсти сун, а именамъ воеводи браславского самого и инышимъ ѳчастъникомъ его мѣсти належать, просачи, абыѣмо то для ѳбезпеченѣя вшелакого на пришлыє часы до книгъ канѣцеларыи ꙗшоє коронное вписати и видимусъ з них выдати розказали. А такъ мы за тою прозбою его мѣсти за** того листу ѳгледавши и выслухавъши а выдечи быти целыи и ни въ чомъ не нарушонныи, велѣли єсмо Ѱ слова до слова до книгъ наших вписати. И такъ сѣ в себе маеть:

Ганна, з ласки Божое королеває полскає, великає кнегини литовскає, рускає, прускає, жомойтскає, мазовецкає, ифлантскає, седмикгородскає и иныхъ.

Ўзнаимуемъ симъ листом ꙗшимъ, кому то ведати належитъ, иж будучи сє зде на соимє ѳ Варшаве, ѳсневелможныє кнѣзь Стефанъ Анѣдреевич Кориѳтовича Збараскии, воевода троцкии, деръжавъца сомилишъскии, жослиньскии и дорсунишскии, а кнѣзь Мнушь Корибутовичъ Збараскии, воевода браславскии, староста кременецкии и пиньскии, мовили нам сами Ѱ себе и именем всѣхъ ѳчастъниковъ своихъ, абыѣмо ихъ мѣстамъ преписы албо видимусы з листовъ, которые въ скарбе нашомъ сун, именамъ их мѣсти належачихъ, ихъ мѣстамъ выдати казали, ѳкожъ и тотъ листъ зъ самым листомъ ѳрииналом добре скорикгованыи, ихъ мѣстамъ за печатью*** нѣшо выдати єсмо розказали. И слово Ѱ слова такъ сѣ в собѣ маеть:

М, Василєи Костєнѣтиновичъ Ѱстрозскии, воеводичъ троцкии, визнаваю тымъ моимъ листомъ, што гѣрѣ ꙗшъ мѣстивыи корол его мѣсть и великии кнѣзь Жикгимонтъ рачилъ вырокъ свои гѣрскии ѳчинити межи мною и невестъкою моею кнегини Илиною Костєнѣтиновича кнегини Бѣатою є именѣхъ Ѱца моего небожъчика кнѣза Костєнѣтина его мѣсти Ивановича Ѱстрозского, воеводы троцкого, ѳтѣчизныє и выслужонныє, и купленныє, ѳкожъ его мѣсть гѣрѣ нашъ милостивыи к части имении ѳтѣца моего рачилъ мнє допустити и привилєа, листы, твердости на имениа Ѱчизныє и выслужонныє, и купленныє, и меновъныє, и заставныє [Арк. 207] мнє поѰдавати. А то сун напервєи листы купчие и заставныє, ѳ меновите, которые ѳ ѳтѣ гѣра короля его мѣсти побрал:

* На час видачі видимуса князь Василь Острозький займав уряд кїївського воеводи.

** Одне слово нерозбірливо.

*** Далі повторення словосполучення „за печатью“.

- ¹ першии листъ купчии ѡтца моего княза Костеньтина его мѣсти на **Усоку**, што его мѣсть купилъ ѡ Ва[с]ки (!) Ходычича⁵⁵;
- ^{2—3} листъ купчии его ж мѣсти на Волкошовъ, што его мѣсть купилъ ѡ Гнивоша Мловицког на вечность, на то и привилеи-потверженье корола его мѣсти⁵⁶;
- ⁴ листъ купчии его ж мѣсти на имене Теплены, што его мѣсть купилъ ѡ хоружого татарьского новгородского⁵⁷;
- ^{5—6} листъ купчии на Тарасовъ, што его мѣсть купилъ ѡ Михаи-ла Федковича, писарева сына, на тоє имене и потверженье корола его мѣсти⁵⁸;
- ⁷ листъ купчии на Деренцо, што его мѣсть купилъ ѡ пна Мна Стани-славовича Глебовича⁵⁹;
- ^{8—9} листъ пна Мна ж Станиславовича Глебовича, што кнзю Костень-тину его мѣсти продалъ Низголовъ на вечность, на то и потверженье ко-рола его милости⁶⁰;
- ^{10—11} листъ купчии Богуфаловое на Романовъ, што его милость по-сполъ з детми своими продала, и на то потверженье гдрское⁶¹;
- ¹² потвержене корола его мѣсти на Тепленю и на Метцѡ двора вилень-ского на вечность, што купил его милость у Федка Хребътовича ѡ Ивашен-цовича на вечность⁶²;
- ¹³ листъ купчии на Вознесене, што его мѣсть купил в Богдановое⁶³;
- ¹⁴ листъ купчии Василиа Волчковича князю Костентину на Тара-совъ⁶⁴;
- ¹⁵ листъ продажныи Мѣца Мѣковича на подворе местьское кнзю Кос-теньтину⁶⁵;

⁵⁵ 1524. 05. 16, Здител. Оубл.: AS.— Т. III.— S. 265—266 (за Munimenta ducum in Ostrog).

⁵⁶ 1522. 01. 16, Луцьк (купчий лист). Оубл.: Там само.— S. 216—217 (за Munimenta ducum in Ostrog). Підтвердження короля Сигізмунда I не виявлено.

⁵⁷ 1521. 01. 04, Новгородок. Оубл.: Там само.— S. 205—206 (за Munimenta ducum in Ostrog).

⁵⁸ 1515. 10. 04, Мінськ (купчий лист). Оубл.: Там само.— S. 127—129 (за Munimenta ducum in Ostrog); 1515. 10. 19, Краків (підтвердження короля Сигізмунда I). Оубл.: LM.— Vilnius, 2003.— Кн. 9: (1511—1518): Užrašymų kn. 9 / Parengė K. Pietkiewicz.— P. 269.

⁵⁹ 1525. 03. 26, Здител. Оубл.: AS.— Т. III.— S. 268—270 (за Munimenta ducum in Ostrog). Упорядник віддав перевагу даті за індиктом, що не збігається тут із роком.

⁶⁰ 1526. 08. 29, Новгородок (купчий лист). Оубл.: Там само.— S. 289—291 (за Munimenta ducum in Ostrog); 1526. 10. 18, Краків (підтвердження короля Сигізмунда I). Оубл.: Там само.— S. 297—299 (за Munimenta ducum in Ostrog).

⁶¹ 1529. 02. 16, Вільно (купчий лист). Оубл.: Там само.— S. 345—346.— N 360 (за Munimenta ducum in Ostrog); 1529. 02. 17, Вільно (підтвердження короля Сигізмунда I). Оубл.: Там само.— S. 347—348.— N 361 (за Munimenta ducum in Ostrog); LM.— Vilnius, 2001.— Кн. 12: (1522—1529): Užrašymų kn. 12 / Parengė D. Antanawicius ir A. Baliulis.— P. 542—543.— N 705.

⁶² 1522. 04. 15, Вільно. Оубл.: AS.— Т. III.— S. 225—227 (за Munimenta ducum in Ostrog).

⁶³ 1522. 01. 17, Луцьк. Оубл.: Там само.— S. 217—218 (за Munimenta ducum in Ostrog).

⁶⁴ 1521. 09. 27, Ставків. Оубл.: Там само.— Т. I.— S. 96—97 (за Munimenta ducum in Ostrog). Уточнення дати див.: Там само.— S. 164; Там само.— Т. III.— S. 213—214 (за Munimenta ducum in Ostrog). Уточнення дати див. у прим. 5 до цього акта: Там само.— S. 214.

⁶⁵ 1520. 09. 22, Мінськ. Оубл.: Там само.— Т. III.— S. 200 (за Munimenta ducum in Ostrog).

- ¹⁶ листъ купъчии *Ишковъ Чаплича кнзю Ивану Устрозьскому на Голче*⁶⁶;
- ¹⁷ листъ Боговитиновъ на Росоловъцы под Красиловомъ, што его мѣсти кнзю Костентину проданъ⁶⁷;
- ¹⁸ листъ Дробышовъ Мжуровича на Конюхи и *Узаране*, што кнзю Ивану Устрозкому продалъ⁶⁸;
- ¹⁹ листъ продажныи мещанина виленьского Игната Крыловича на земли, што кнзю Костентину продалъ к Свираномъ⁶⁹;
- ²⁰ привилеи корола его мѣсти латиньскии на Котовъ и на Разничъ⁷⁰;
- ²¹ потвержене корола его мѣсти на Романовъ кнзю Костентину⁷¹;
- ²² листъ Гришка Словича кнзю Ивану Устроз[Арк. 207 зв.]скому на Доломче⁷²;
- ²³ листъ продажныи латиньскии на Тарасов⁷³;
- ²⁴ листъ продажныи пна *Улехна Довоиновича* на Тарасовъ⁷⁴;
- ²⁵ листъ продажныи пна *Ивана Владычинъ* на Качинъ и Тарасову⁷⁵;
- ²⁶ привилеи-данина *Казимилова пну Петрашъку* на Качинъ⁷⁶;
- ²⁷ листъ продажныи *Петрашковъ* на Качинъ⁷⁷;
- ²⁸ продажныи листъ *Дрожчинъ пну Федку* писару на люди к Тарасову⁷⁸;
- ²⁹ листъ продажныи *Петрашковъ писаревъ пну Федку* писару на Тарасовъ⁷⁹;
- ³⁰ листъ продажныи *Федка Козловьского* на Ступно⁸⁰;
- ³¹ привилии (!) корола *Александровъ* на *Нижолов* и земли 8 *Полоцьку*⁸¹;

⁶⁶ 1466. 06. 20, Острог. Опубл.: AS.— Т. I.— S. 60—61 (за оригіналом у Бібліотеці ім. Осолінських; копія в Munimenta ducum in Ostrog).

⁶⁷ 1523. 10. 23, Острог. Опубл.: Там само.— Т. III.— S. 254—255 (за оригіналом).

⁶⁸ 1463. 09. 20, Острог. Опубл.: Там само.— Т. I.— S. 56 (за оригіналом у Бібліотеці ім. Осолінських; копія в Munimenta ducum in Ostrog).

⁶⁹ 1516. 12. 07, Вільно (підтвердження короля Сигізмунда I). Опубл.: Там само.— Т. III.— S. 149—150 (за Munimenta ducum in Ostrog); LM.— Кн. 9.— P. 320.— N 579. Продажний лист не відомий.

⁷⁰ 1518. 05. 01, Краків. Опубл.: AS.— Т. III.— S. 161—163 (за оригіналом у Бібліотеці Осолінських).

⁷¹ 1529. 02. 17, Вільно. Опубл.: Там само.— S. 347—348.— N 361 (за Munimenta ducum in Ostrog); LM.— Кн. 12.— P. 542—543.— N 705.

⁷² 1465. 01. 25, Острог. Опубл.: AS.— Т. I.— S. 57 (за Munimenta ducum in Ostrog).

⁷³ Можливо, йдеться про лист Олехна Довоиновича дружині на село Тарасовичі, складений латинською мовою: 1459. 04. 06, Вільно. Опубл.: Там само.— S. 50—52 (за Munimenta ducum in Ostrog).

⁷⁴ Мабуть, йдеться про лист Олехна Довоиновича дружині на віно на дворі Тарасовичі, складений руською мовою: 1459. 11. 29, Вільно. Опубл.: Там само.— S. 52 (за Munimenta ducum in Ostrog).

⁷⁵ Документ не виявлено.

⁷⁶ 1493. 04. 17, Вільно. Опубл.: AS.— Т. I.— S. 100—101 (за Munimenta ducum in Ostrog).

⁷⁷ 1492. 08. 18, Вільно. Опубл.: Там само.— S. 99 (за Munimenta ducum in Ostrog).

⁷⁸ 1491. 12. 14, Тарасово. Опубл.: Там само.— S. 98 (за Munimenta ducum in Ostrog).

⁷⁹ 1490. 03. 25, Вільно. Опубл.: Там само.— S. 90 (за Munimenta ducum in Ostrog).

⁸⁰ 1473. 09. 01—1474. 08. 31, Луцьк. Опубл.: Там само.— S. 69 (за Munimenta ducum in Ostrog). Щодо дати див.: Там само.— S. 161 або 1511. 12. 24, Луцьк. Опубл.: Там само.— Т. III.— S. 91—92 (за Munimenta ducum in Ostrog).

⁸¹ 1505. 02. 19, Берестя. Опубл.: Там само.— Т. I.— S. 129—130 (за Munimenta ducum in Ostrog).

- ³² продажныи листъ Дмитра Ивашеньцовича на подворье 8 месте Виленскомъ⁸²;
- ³³ другии продажныи на подворье виленское Федка Хребтовича⁸³;
- ³⁴ листъ продажныи пна Кучуковъ на Тарасовъ⁸⁴;
- ^{35—36} листъ продажныи на Исовъ Гулевича и Словича на Ступно и на Мощениц⁸⁵;
- ³⁷ листъ заставныи Грибовъ на Тараканов кнзю Михаилу и кнзю Костеньтину⁸⁶;
- ³⁸ листъ продажныи латиньскии пна Олехна Довоиновича на Тарасовъ⁸⁷;
- ³⁹ листъ меновъныи Ивашковъ Илиничов на Студеньку а Грѣзку⁸⁸;
- ⁴⁰ листъ продажныи пна Ивановъ Сапизинъ на Медведовъское и Заелевъское кнзю Костеньтину⁸⁹;
- ⁴¹ потверженье короля Алексанъдра на Тарасовъ пну Федку писару⁹⁰;
- ⁴² листъ продажныи пна Ивашковъ Илиничовъ на Тарасовъ пну Федку Любичу⁹¹;
- ^{43—44} листъ заставныи пнеи Ивановое Калениковича князю Костеньтину на Чортолесцы и на Селцо на Тетерев и привилеи князя Швитрыгаиловъ пну Каленику Мишковичу на имени Бурковцы Слободича и иньшии имени⁹²;
- ⁴⁵ листъ продажныи на села туровъские Воловичовъ кнзю Костеньтину⁹³;
- ⁴⁶ листъ заставныи кнзю Пнушовъ на Белашовъ⁹⁴;

⁸² 1522. 06. 17, Вильно. Оубл.: AS.— Т. III.— S. 232—233 (за Munimenta ducum in Ostrog).

⁸³ 1521. 09. 24, Мінськ. Оубл.: Там само.— Т. I.— S. 95 — 96 (за Munimenta ducum in Ostrog). Уточнення дати див.: Там само.— S. 163—164; Там само.— Т. III.— S. 212—213 (за Munimenta ducum in Ostrog). Уточнення дати див. у прим. 2 до акта: Там само.— S. 213.

⁸⁴ 1477. 02. 24, Троки. Оубл.: Там само.— Т. I.— S. 73—74 (за Munimenta ducum in Ostrog).

⁸⁵ Документи не ідентифіковано.

⁸⁶ 1488. 06. 16, Острог. Оубл.: Там само.— S. 143 (за оригіналом у Бібліотеці ім. Осолінських).

⁸⁷ Можливо, йдеться про лист удови Олехна Довоиновича латинською мовою брату Івашкові Ілліничу на успадкований після чоловіка двір Тарасово: 1470. 07. 19, Вильно. Оубл.: Там само.— S. 65—67 (за Munimenta ducum in Ostrog).

⁸⁸ До 1477. Оубл.: Там само.— S. 73 (за Munimenta ducum in Ostrog). Обґрунтування дати див.: Там само.— S. 162.

⁸⁹ Документ не виявлено.

⁹⁰ 1492. 09. 20, Мінськ. Оубл.: Там само.— S. 100 (за Munimenta ducum in Ostrog).

⁹¹ 1477. 02. 27, Троки. Оубл.: Там само.— S. 74—75 (за Munimenta ducum in Ostrog).

⁹² 1437. 10. 17, Київ (привілей князя Свидригайла). Оубл.: Там само.— S. 33—34 (за облятою XVI ст.); 1513. 07. 21, Здител (заставний лист). Оубл.: Там само.— Т. III.— S. 102—103 (за Munimenta ducum in Ostrog). Обґрунтування дати див. у прим. 3 до акта (Там само.— S. 103).

⁹³ 1529. 10. 25, Вильно. Оубл.: Там само.— S. 352—353 (за Munimenta ducum in Ostrog).

⁹⁴ 1511. 12. 24, Луцьк. Оубл.: Акты, относящиеся к истории Западной России, собранные и изданные Археологической комиссией (далі — АЗР).— Санкт-Петербург, 1848.— Т. 2.— С. 109—110.— № 82 (за копією з оригіналу в Дерманському монастирі), датовано помилково 1512 р.; AS.— Т. III.— S. 91—92 (за Munimenta ducum in Ostrog); Źródła do dziejów polskich.— Wilno, 1844.— Т. 2.— S. 423—424 (помилково датовано 1512 р.).

- ⁴⁷ листъ заставныи Игнатовое Боровиковое на село Пъани⁹⁵;
⁴⁸ листъ кнѣзя Михаиловъ и кнѣзя Костенътиновъ на Межиречъ Ивашковой **В**хремовича⁹⁶;
⁴⁹ листъ продажныи Некрашовъ на Дубища кнѣзю [Арк. 208] Михаилу Александровичу⁹⁷;
⁵⁰ листъ продажныи кнѣзя Юревъ Жеславъского пну Семену **В**лизаровичу на Бълашовъ⁹⁸;
⁵¹ листъ заставныи Марътина Прѣского на Жижниковъцы с трема чоловіки кнѣзю Костенътину⁹⁹;
⁵² листъ заставныи Грицка Промчековича кнѣзю Костенътину на Боръздовищину (!)¹⁰⁰;
⁵³ листъ Еньковъ Чаплича на мену на Межиреч¹⁰¹;
⁵⁴ листъ Федьковоє Данковича заставныи на Велью имене¹⁰²;
⁵⁵ листъ кнѣзя Швитрыгаиловъ на Храпинъ Воловичовъ, которыи вни кнѣзю Костентину продали¹⁰³;
⁵⁶ листъ **В**лехна Юръевича продажныи на **В**зеранское дворищо пну Дробищу¹⁰⁴;
⁵⁷ листъ продажныи **В**лехна Дзусича на село Конюхи¹⁰⁵;
⁵⁸ листъ записныи Михновоє Мари на имене половицу Межиречча 8 патьдесать копах грошеи широки¹⁰⁶;
^{59—61} листъ жидовъ вострозскихъ на тридцать копъ грошеи а два листы паперовых там же межи тыми¹⁰⁷.

Где жъ тые всѣ листы, яко жъ вишеи естъ вписано, втъ гдѣра корола его милости сполна в тои личъбе мене дошли. А я маю их 8 целости и в

⁹⁵ 1481 або 1496. 04. 24, Острог. Опубл.: AS.— Т. I.— S. 77—78 (за Munimenta ducum in Ostrog). Обгрунтування дати див.: Там само.— S. 162.

⁹⁶ 1486. 05. 04, Вільно. Опубл.: Там само.— S. 84—85 (за Munimenta ducum in Ostrog). Обгрунтування дати див.: Там само.— S. 163.

⁹⁷ 1497. 08. 21, Кременець. Опубл.: Там само.— S. 112 (за Munimenta ducum in Ostrog). Обгрунтування дати див.: Там само.— S. 164.

⁹⁸ 1496. 06. 26, Берестя. Опубл.: Там само.— S. 62—63 (за Munimenta ducum in Ostrog). Обгрунтування дати див.: Там само.— S. 161.

⁹⁹ 1514. 05. 16, Острог. Опубл.: Там само.— Т. III.— S. 114—115 (за Munimenta ducum in Ostrog). Упорядник віддав перевагу даті за індиктом, що має розбіжності тут із роком.

¹⁰⁰ 1514. 05. 16, Острог. Опубл.: Там само.— S. 112—113 (за Munimenta ducum in Ostrog). Упорядник віддав перевагу даті за індиктом, що має розбіжності тут із роком.

¹⁰¹ 1466. 06. 20, Острог. Опубл.: Там само.— Т. I.— S. 60—61 (за оригіналом у Бібліотеці ім. Осолінських; копія в Munimenta ducum in Ostrog).

¹⁰² 1474. 04. 12, Острог. Опубл.: Там само.— S. 65 (за Munimenta ducum in Ostrog).

¹⁰³ 1451. 09. 24, Луцьк. Опубл.: Там само.— S. 44—45 (за копією XVI ст.). Поправку дати див. у коментарі до публікації.

¹⁰⁴ 1464. 06. 25, Острог. Опубл.: Там само.— S. 57 (за Munimenta ducum in Ostrog).

¹⁰⁵ 1458. 06. 13, Острог. Опубл.: Там само.— S. 50 (за Munimenta ducum in Ostrog).

¹⁰⁶ Ідеться про невідомий нині лист Марії з Чапличів, дружини чи вдови Михна Омелянського, що міг з'явитися після того, як 10 березня 1487 р. разом зі своєю матір'ю пані Тетяною Єнковою Чапличевою, чоловіком, сестрою Белухою та чоловіком сестри Івашком Охремовичем вона видала в Луцьку князям Михайлові й Костянтину Івановичам Острозьким лист про те, що Єнко Чаплич обміняв колись свою отчину Голче князю Іванові Острозькому на його двір Межиріччя з доплатою певної суми грошей, а після його смерті вони залишилися при набутому маєтку з умовою „вечно и неотступно“ служити князям Михайлові та Костянтину й ніколи не домагатися вже маєтку Голче. Див.: Там само.— S. 85—86 (за Munimenta ducum in Ostrog).

¹⁰⁷ Документи не виявлено.

доброю впатрности, ничимъ не ѡшкоживаючи, в себе мети и ихъ ховати водле выроку его мѣсти гдѣрскаго до тыхъ часовъ, поки братанка моя, дочька кнѣзя Илина, летъ зуполныхъ доростет. И на взятіе ѡныхъ листовъ и привилевъ, которые мене ѡтъ гдѣра короля его мѣсти дошли, даю невестце моеи кнегини Ильинои сесъ мои листъ з моею печатью.

Писанъ ѡ Вилни под леты Божего нароженья тисеча пѣтьсотъ сорокъ перъвого мѣца февраля третего дня индикта чотырнадцатого.

ѡ того листу печать ѡдна на папирѡ вытиснена.

Писанъ ѡ Варшавѣ лѣта Божог нароженья тисеча пѣтьсотъ ѡсмьдесятъ второго мѣца декабра двадцатого дня.

ѡ того листу прѣписѡ пра[Арк. 208 зв.]ва, з скарбу еѣ королевское мѣсти даного пѣну воеводе брацлавъскому и иньшимъ ѡчастъникомъ его мѣсти, подписъ руки и печать еѣ королевское мѣсти писмомъ полскимъ, подписана тыми словы: Anna Kroliowa Polska.

До которого листу для лепшого сведѣцтва и твердости печать пѣшу коронную притиснути есъмо велѣли.

Писанъ ѡ Краковѣ дня двадцатого мѣца июня рокѡ Божого тисеча пѣтьсотъ ѡсмьдесятъ третог, а кролеванья пѣшого рокѡ ѡсмого.

Ioannes Borukowŝkŷ,
R. P. vicescancellarius

Справа велебного Пна Борѡковског зъ Билина, бискупа прѣмыског, подканцлерог коронного, пробоща плоцкаго

Lawrin Piesoczinŝkŷ, pisarz

1583. 06. 20. *Краків*

Король Речі Посполитої Стефан Баторій видає брацлавському воеводі князю Янушеві Збарзькому видимус листа, вписаного на його клопотання в книги коронної канцелярії

1582. 12. 20. *Варшава*

Польська королева Анна видає князям Збарзьким — троцькому воеводі Стефанові Андрійовичу і брацлавському воеводі Янушеві Миколайовичу — видимус листа, який зберігається в її скарбниці

1541. 02. 03, *Вільно*

Троцький воеводич князь Василь Костянтинович Острозький видає вдові брата Іллі кнегині Беаті Острозькій зізнання про отримані ним від короля Сигізмунда I документи на маєтки, які залишилися після його батька

РГАДА. Москва, ф. 389 (*Литовская метрика*), оп. 1, кн. 196, л. 210 об.—212.

[Арк. 210 зв.] Сознане кнѣзя воеводы киевского*, которые листы Ѡ кнегини Ильиноѡе взял

Стефанъ etc.

Ѡзнаимуемъ etc. ѡко вышеи.

* На час видачі видимуса князь Василь Острозький займав уряд київського воеводи.

Ганна, з ласки Божіє королева польская etc.

Взнаймуемъ симъ листомъ нашимъ, кому то ведати належить, ижъ будучи на соиме у Варъшаве, асневелможные князь Стефанъ Анъдреевичъ Корибутовича Збаразский, воевода троцький, державъца сомилишский, жосленьский и дорсунишъский, а князь Пнушъ Корибутович Збаразский, воевода браславъский, староста кременецъкий и пиньский, мовили намъ сами въ себѣ и именемъ всѣхъ ѳчастъниковъ своихъ, абыхмо ихъ мѣстамъ преписы албо видимусы з листовъ, которые въ сѣкаръбѣ ѳшомъ суть, имениамъ ихъ мѣсти належачие, выдати казали, акожъ и тотъ листъ зъ самымъ листомъ врииналомъ добре скорикгованыи, ихъ мѣстамъ за печатію ѳшо выдати есьмо розказали. И слово въ слова такъ са в себе маеть:

М, Василеи Костенътиновичъ Встрозский, воеводичъ троцький, визнаваю тымъ моимъ листомъ, што гдръ ѳшъ милостивый корол его мѣсти и великий князь Жикгимонтъ рачил вырокъ свои гдръский ѳчинити межю мною и невѣсткою моею кнегини Илиною Костенътиновича кнегини Битотою в имениа ѳца моего небожчика князя Костентина его мѣсти Ивановича Встрозского, воеводы троцького, втѣчизные и выслужонные, и купленые, акожъ его милость гдръ нашъ милостивый к части имении втѣца моего рачилъ ми допустити и привилеи, листы и твер[Арк. 211]дости на имениа ѳчизные и выслужонные, и купчие, меновные и заставные втѣца моего мне поѳдавати. А то суть напервеи листы ѳчизные и выслужонные, которые* а ѳ гѣдра корола его мѣсти побралъ:

¹ князя великого Федотовъ листъ князю Федорѳ Данилевичу на его втѣчизнѳ Встрогѳ¹⁰⁸,

² привилеи князя Витолтовъ кнегине Галфе** на Новоставъце с приселки¹⁰⁹;

³ привилеи корола Владиславовъ латинъский на Встрогѳ и Же-славль¹¹⁰.

⁴ а князя Швитригаилловъ привилеи Влифѣру на село Глухи и селище Стаи¹¹¹;

⁵ королевое Мдвиги латинъский привилеи на Встрогѳ¹¹²;

⁶ привилеи князя Швитригаилловъ Михаилу Влехновичу на Цеценовци, на Красиловъ и на иншиє села¹¹³;

* Далі повторення слова „которые“.

¹⁰⁸ Бл. 1383. Опубл.: AS.— Т. I.— С. 8 (за Munimenta ducum in Ostrog); Грамоти XIV ст. / Упоряд., вст. ст., комент. і словн.-показж. М. М. Пещак.— К., 1974.— С. 64 (за: AS.— Т. I).

** Має бути: Ганце.

¹⁰⁹ 1428. 08. 18, Новогородок. Опубл.: Źródła do dziejów polskich / Wyd. M. Malinowski i A. Przedziecki.— Wilno, 1844.— Т. I.— С. 162; AS.— Т. I.— С. 29 (за Munimenta ducum in Ostrog).

¹¹⁰ 1390. 12. 18, Козиниці. Опубл.: Rulikowski E., Radziwiński Z. L. Kniaziowie i szlachta między Sanem, Wieprzem, Bugiem, Prypetią, Dnieprem, Sieniuchą, Dniestrem i północnymi Stokami Karpat osiedleni.— Kraków, 1888.— Т. I (за Munimenta ducum in Ostrog); AS.— Т. I.— С. 11—12 (за підтвердженням короля Сигізмунда I 1544 р.).

¹¹¹ 1437. 07. 14, Луцьк. Опубл.: AS.— Т. I.— С. 42—43 (за Munimenta ducum in Ostrog). Уточнення дати див.: Там само.— С. 160.

¹¹² 1393. 11. 04, Краків. Опубл.: Źródła do dziejów polskich.— Т. I.— С. 151 (за оригіналом з архіву Любомирських у Дубні); AGZ.— Т. V.— С. 25; AS.— Т. I.— С. 15—16 (за оригіналом; копія в Munimenta ducum in Ostrog).

¹¹³ 1437. 01. 16, Луцьк. Опубл.: AS.— Т. I.— С. 39—40 (за Munimenta ducum in Ostrog). Уточнення дати див.: Там само.— С. 159—160.

- ⁷ привилеї латинські под маєстатною печатію корола Владиславова на **Встрогъ**¹¹⁴;
- ⁸ листъ корола его мѣсти на Новоставци кнѣзю Костенѣтину¹¹⁵.
- ¹⁰ листъ **Инька Чаплича** на **Голче** кнѣзю **Ивану Встрозскому**¹¹⁶;
- ¹¹ листъ книгини **Василевоѣ** **Вгафѣи** **Иванови** **Кгощевича** на **Новоставъцы**¹¹⁷;
- ¹² листъ **Чуриловъ** **Бродовъского** на **Бродовъ** кнѣзю **Фѣдору** **Данилевичу**¹¹⁸.
- ¹³ листъ кнѣзя **Василиевъ** **Встрозского** на **кляшторъ**¹¹⁹;
- ¹⁴ листъ кнѣзя **Инушовъ** **Санкгушковича** на **именя** **Студеньку**, а **Ступно**, а **Мощеницу**, кнѣзю **Костенѣтину** даныи, на его **вѣтъчизну**¹²⁰;
- ¹⁵ привилеї корола **Владиславовъ** на **Встрогъ**¹²¹;
- ¹⁶ привилеї корола его мѣсти на **Новоставъцы**¹²²;
- ¹⁷ привилеї кнѣзя **Витолтовъ** на **Встрогъ** кнѣзю **Фѣдору** **Данилевичу**¹²³;
- ¹⁸ лист латинські корола **Владиславовъ** на **Встрогъ***;
- ¹⁹ **продажныи** листъ кнѣзя **Юревъ** **Василевича** на **Ивань** и на **ишние** села кнѣзю **Ивану** **Василевичу**¹²⁴;

¹¹⁴ 1386. 11. 04, Луцьк. Опубл.: Źródła do dziejów polskich.— Т. 1.— S. 145; Rulikowski E., Radziwiński Z. L. Kniaziowie i szlachta...— Т. 1.— S. 23—24 (за оригіналом); AS.— Т. I.— S. 5—6 (за Munimenta ducum in Ostrog); Архив Юго-Западной России, издаваемый Коммиссиею для разбора древних актов, состоящей при Киевском, Подольском и Волынском генерал-губернаторе (далі — Архив ЮЗР).— К., 1886.— Ч. VII.— Т. 1: Акты о заселении Юго-Западной России (1386—1700 гг.).— С. 3—4 (за оригіналом).

¹¹⁵ 1516. 02. 04, Городно. Опубл.: AS.— Т. III.— S. 136—137 (за Munimenta ducum in Ostrog).

¹¹⁶ 1466. 06. 20, Острог. Опубл.: Там само.— Т. I.— S. 60—61 (за оригіналом у Бібліотеці ім. Оссолинських; копія в Munimenta ducum in Ostrog).

¹¹⁷ 1461. 05. 02, Липа. Опубл.: Там само.— S. 53 (за Munimenta ducum in Ostrog). Обґрунтування дати див.: Там само.— S. 161.

¹¹⁸ 1385. 04. 08, б. м. Опубл.: Там само.— S. 2 (за Munimenta ducum in Ostrog); Розов В. Українські грамоти.— К., 1928.— Т. 1: XIV в. і перша половина XV в.— С. 27—28 (за оригіналом); Грамоти XIV ст.— С. 64 (за: Розов В. Українські грамоти.— Т. 1.— С. 27—28).

¹¹⁹ 1442—1452. Опубл.: AS.— Т. I.— S. 39 (за Munimenta ducum in Ostrog). Обґрунтування дати див.: Там само.— Przur. a.

¹²⁰ 1511. 12. 24, Луцьк. Опубл.: Там само.— Т. III.— S. 91—92 (за Munimenta ducum in Ostrog).

¹²¹ 1386. 11. 04, Луцьк. Опубл.: Codex epistolaris saeculi decimi quinti.— Kraków, 1876.— [Т. 1: 1384—1492]: ex antiquis libris formularum, corpore Naruszeviciano, autographis archivisticis plurimis collectus opera A. Sokołowski, J. Szujski.— Pars I: Ab anno 1384 ad annum 1444 / Cura A. Sokołowski.— (Monumenta mediaevi historica res gestas Poloniae illustrantia. Т. 2).— N 8 (за теками Нарушевича, з деякими відмінностями від AS.— Т. I); AS.— Т. I.— S. 6—7 (за Munimenta ducum in Ostrog). Фальсифікат (див.: Rulikowski E., Radziwiński Z. L. Kniaziowie i szlachta...— Т. 1.— S. 29—30).

¹²² 1522. 04. 15, Вільно. Опубл.: AS.— Т. III.— S. 229—230 (за Munimenta ducum in Ostrog). Обґрунтування дати див.: Там само.— S. 230.

¹²³ 1396. 07. 03, Луцьк. Опубл.: Грамоты великих князей литовских с 1390 по 1569 год / Собр. и изд. под ред. В. Антоновича и К. Козловского.— К., 1868.— С. 1—2; Codex epistolaris Vitoldi Magni Ducis Lithuaniae. 1376—1430 / Collectus opera A. Prochaska.— Cracoviae, 1882.— (Monumenta mediaevi historica res gestas Poloniae illustrantia. Т. 6).— P. 41 (за копією з Munimenta ducum in Ostrog); Rulikowski E., Radziwiński Z. L. Kniaziowie i szlachta...— Т. 1.— S. 33; AS.— Т. I.— S. 20 (за Munimenta ducum in Ostrog); Грамоти XIV ст.— С. 128. Фальсифікат (див.: Rulikowski E., Radziwiński Z. L. Kniaziowie i szlachta...— Т. 1.— S. 33—35, а також пояснення до акта в: AS.— Т. I.— S. 157).

* Не відомий документ.

¹²⁴ 1463. 04. 20, Берестя. Опубл.: AS.— Т. I.— S. 44 (за Munimenta ducum in Ostrog). Обґрунтування дати див.: Там само.— S. 160.

- ²⁰ листъ кнѣзя Михаиловъ и князя Костенътиновъ, даньи Татиане на [Арх. 211 зв.] Межиреч¹²⁵;
- ²¹ привилеи короля его милости латинъскими на Дубно¹²⁶;
- ²² привилеи короля его мѣсти кнѣзю Костенътину на Гуры и на люди 8 Рудоминьскои волости¹²⁷;
- ²³ привилеи латинъскими короля его мѣсти на Здетелу¹²⁸;
- ²⁴ привилеи-данина короля его мѣсти на озеро Свитаз и на два чоловіки кнѣзю Косътентину¹²⁹;
- ²⁵ привилеи короля его мѣсти кнѣзю Костенътину на Ухоновъ¹³⁰;
- ²⁶ привилеи короля его мѣсти на Ѡпущенъе серебрящизны 8в Устрозе и в Дубнѣ, и у Звагли, и по иншимъ, и на села 8 Торъговици Полчю, и на Птичюу¹³¹;
- ²⁷ привилеи короля его мѣсти латинъскими на домъ въ местѣ Виленъскомъ¹³²;
- ²⁸ привилеи латинъскими короля его мѣсти на мыта и аръмарки¹³³;
- ²⁹ привилеи на панъство виленское¹³⁴;
- ³⁰ привилеи короля его мѣсти на воскъ чирвоныи кнѣзю Костенътину¹³⁵;
- ³¹ привилеи короля его мѣсти на Соленичов (Уленичое?)¹³⁶;
- ³² привилеи короля его мѣсти на Здолбицу и на Гленско, и на инъшии села¹³⁷;
- ³³ привилеи короля его мѣсти на Мокрое и на Боложевичи, на Костанецъ¹³⁸;

¹²⁵ 1487. 03. 10, Луцьк. Оубл.: AS.— Т. I.— S. 86—87 (за Munimenta ducum in Ostrog).

¹²⁶ 1507. 12. 28, Мельник. Оубл.: Там само.— Т. III.— S. 50—53 (за Munimenta ducum in Ostrog).

¹²⁷ 1516. 10. 02, Вильно. Оубл.: Там само.— S. 144—146; LM.— Кн. 9.— P. 308—309.

¹²⁸ 1507. 12. 28 бл., Мельник. Рефест: Там само.— S. 54 (за Острозьким сумаріем).

¹²⁹ 1516. 12. 09, Вильно. Оубл.: Там само.— S. 151—152 (за Munimenta ducum in Ostrog).

¹³⁰ 1515. 10. 24, Краків (запис у метриці про надання). Оубл.: LM.— Кн. 9.— P. 270; 1516. 01. 14, Берестя (привілей). Оубл.: AS.— Т. III.— S. 129—131 (за Munimenta ducum in Ostrog); LM.— Кн. 9.— P. 212—213.

¹³¹ 1509. 11. 16, Львів. Оубл.: AS.— Т. III.— S. 69 (за оригіналом); LM.— Vilnius, 1995.— Кн. 8: (1499—1514): Užrašymų kn. 8 / Parengė A. Baliulis, R. Firchowicius, D. Antanavicius.— P. 332—333. У листі йдеться не про сребщизну, а про воловщизну.

¹³² 1508. 09. 06, Новогородок. Оубл.: AS.— Т. III.— S. 58—59 (за Munimenta ducum in Ostrog).

¹³³ 1518. 05. 01, Краків. Оубл.: Там само.— S. 163—165 (за Munimenta ducum in Ostrog).

¹³⁴ 1513. 09. 21, Вильно. Оубл.: Там само.— S. 105—106 (за Munimenta ducum in Ostrog).

¹³⁵ 1522. 08. 17, Вильно. Оубл.: Акты, относящиеся к истории Западной России, собранные и изданные Археографическою комиссіею (далі — АЗР).— Санкт-Петербург, 1848.— Т. 2.— С. 143 (за 12-тою книгою записів Литовської метрики); AS.— Т. III.— S. 235—236 (за Munimenta ducum in Ostrog); LM.— Кн. 12.— P. 138—139.

¹³⁶ Можливо, мало бути: Словенскъ: 1516. 10. 03, Вильно. Оубл.: LM.— Кн. 9.— P. 310.

¹³⁷ 1496. 06. 10, Троки. Оубл.: АЗР.— Санкт-Петербург, 1846.— Т. 1.— С. 163 (за 5-тою книгою записів Литовської метрики); Материалы для истории Дерманского монастыря / Сообщил О. Фотинский // Волинский историко-археологический сборник.— Житомир, 1900.— Вып. 2.— С. 243 (за копією 1776 р. в перекладі польською мовою); LM.— Vilnius, 2007.— Кн. 6: (1494—1506): Užrašymų kn. 6 / Parengė A. Baliulis.— P. 126.

¹³⁸ 1512. 06. 29, Краків. Оубл.: AS.— Т. III.— S. 94—95 (за Munimenta ducum in Ostrog); LM.— Кн. 9.— P. 98.

- ³⁴ привилеї короля его мѣсти кнѣзю Косътенътину на села здоровские (?) и на шесть службъ¹³⁹;
- ³⁵ привилеї короля Алексанъдровъ кнѣзю Костентину на **Ѡгдеол** (?)¹⁴⁰;
- ³⁶ привилеї короля его мѣсти латиньскии на Туровъ кнѣзю Костенътину¹⁴¹.
- ³⁷ привилеї короля его мѣсти на Золотомъшну и на имениа Ѡчизные и материстые кнѣза Костенътиновы¹⁴²;
- ³⁸ привилеї латиньскии короля его мѣсти на Красиловъ¹⁴³;
- ³⁹ привилеї короля его мѣсти на Дчуновъ* и на замок, и на аръмарьки и корчмы, и место¹⁴⁴;
- ⁴⁰ привилеї короля его мѣсти на торги и аръмарки Ѡв **Ѡстрозе**, и **Дубне**, Ѡ **Ровномъ** и инышии¹⁴⁵;
- ⁴¹ привилеї латиньскии короля Алексанъдров на **Дубно**¹⁴⁶;
- ⁴² привилеї латиньскии кнѣзю Костенътину на воеводство **троукоє**¹⁴⁷;
- ⁴³ листъ едналный на Моисеевичи в Турове зъ кнѣземъ Илиєю кнѣзю Коширскому¹⁴⁸;
- ⁴⁴ привилеї латин[Арк. 212]скии короля Алексанъдра на **Здетелю**¹⁴⁹;
- ⁴⁵ привилеї короля его мѣсти на **Звягол**¹⁵⁰;
- ⁴⁶ привилеї короля Алексанъдровъ на **Здолбицу** и на **Дерманъ**, и на инышиє села¹⁵¹.

Где жъ тыє всѣ листы, ꙗко вишеи єсть ѡписано, Ѡ гдѣра короля его мѣсти сполна в тои личбе мене дошли. А ꙗ маю ихъ Ѡ целости и Ѡ доброи ѡпатрѣности, ничимъ не Ѡшкоживаючи, в себе мети и ихъ ховати водле выроку его мѣсти гдѣрского до тыхъ часовъ, поки братанъка мога, кнѣза Или-

¹³⁹ 1522. 12. 25, Ломazi. Оpubл.: Kuraszkiewicz W. Gramoty halicko-wołyńskie XIV—XV wieku: Studium językowe.— Kraków, 1934.— S.— S. 139—140 (за оригіналом, але з помилками в іменах людей); AS.— Т. III.— S. 243—244 (за Munimenta ducum in Ostrog; датовано 23 грудня 1522 р.); LM.— Кн. 12.— P. 191 (датовано 20 грудня 1522 р.).

¹⁴⁰ Імовірно, мало бути: Звягол. 1499. 06. 23, Вільно. Оpubл.: AS.— Т. I.— S. 117—118 (за Munimenta ducum in Ostrog).

¹⁴¹ 1508. 10. 21, Смольняни. Оpubл.: Там само.— Т. III.— S. 64—65 (за Munimenta ducum in Ostrog).

¹⁴² 1511. 06—07, Берестя. Оpubл.: Там само.— S. 87—88 (за Острозьким сумарієм).

¹⁴³ 1517. 09. 09, Полоцьк. Оpubл.: Там само.— S. 156—160 (за Munimenta ducum in Ostrog).

* Мало бути: Чудновъ.

¹⁴⁴ 1507. 11. 27, Городно. Оpubл.: АЗР.— Т. 2.— С. 30—31 (за 8-мою книгою записів Литовської метрики); AS.— Т. III.— S. 49—50 (за Munimenta ducum in Ostrog); LM.— Кн. 8.— P. 238.

¹⁴⁵ 1527. 04. 01, Краків. Оpubл.: AS.— Т. III.— S. 300—301 (за Munimenta ducum in Ostrog); LM.— Кн. 12.— P. 483—484.

¹⁴⁶ 1498. 06. 06, Вільно. Оpubл.: AS.— Т. I.— S. 114—115 (за Munimenta ducum in Ostrog).

¹⁴⁷ 1522. 03. 25, Городно. Оpubл.: Там само.— Т. III.— S. 220—222 (за Munimenta ducum in Ostrog).

¹⁴⁸ 1535. 03. 11, Вільно. Оpubл.: Там само.— Т. IV.— S. 2—5 (за Munimenta ducum in Ostrog).

¹⁴⁹ 1499. 06. 06, Вільно. Оpubл.: Там само.— Т. I.— S. 116—117 (за Munimenta ducum in Ostrog).

¹⁵⁰ 1507. 12. 26, Мельник. Оpubл.: АЗР.— Т. 2.— С. 32—33 (за 8-мою книгою записів Литовської метрики); LM.— Кн. 8.— P. 245—246.

¹⁵¹ 1497. 09. 30, Топорища. Оpubл.: AS.— Т. I.— S. 113—114 (за підтвердженням короля Сигізмунда I в Munimenta ducum in Ostrog).

на дочька, летъ зуполныхъ доростеть. И на взятъє ѡныхъ листовъ и привильевъ, которыи мене ѡтъ гдѣра короля его мѣсти дошли, даю невестъце своєю кнегини Ильиной сесъ мои листъ з моею печатью.

Писанъ у Вилне под леты Божего нароженья тисача патьсотъ сорокъ перъвого, мѣца феврала, третего дня.

Ѹ того листу печать на паперу вытисънена ѡдна.

Писанъ Ѹ Варшаве лета Божего нароженья тисача патьсотъ ѡсмъдесатъ второго мѣца декабра двадцатого дня.

Ѹ того листу преписъ права, зъ скаръбу еє королевъскоє мѣсти даного пѣну воеводе браславъскому и иньшим Ѹчастъникомъ его мѣсти, печать и подпись руки еє королевъскоє мѣсти писъмом полскимъ; подписано тыми словы: Anna Krolowa Polska.

До которого листу для лепшого сведѣцтва и твердости печать нѣщю корунъную притиснути есмо велели.

Писанъ Ѹ Кракове дня двадцатого мѣца июня року Божого тисача патьсотъ ѡсмъдесатъ третог, а кролеванья нашего року ѡсмого.

Ioannes Borukowβkŷ,

R. P. vicescancellarius

Справа того жъ¹⁵²

Lawrin Piesoczinβkŷ, pisarz

¹⁵² Див. закінчення попереднього документа.